

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UREDU
ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE I ORGANIZIRANOG KRIMINALITETA,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UREDU ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE I ORGANIZIRANOG KRIMINALITETA

I. USTAVNA OSNOVA DONOŠENJA ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona, sadržana je u odredbama članka 2. stavka 4. alineje 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 41/01 i 55/01 - pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (u daljnjem tekstu: Zakon) koji je objavljen u Narodnim novinama broj 88/2001, a stupio na snagu 19. listopada 2001. godine, dok su izmjene i dopune izvršene u veljači 2002. godine («Narodne novine», broj 12/2002) i u ožujku 2005. godine («Narodne novine» br.: 33/05).

Tim Zakonom je inkriminirano sudjelovanje u organiziranoj zločinačkoj skupini, kao kaznena djela u svezi djelovanja zločinačkih skupina (pranje novca od koristi ostvarene kaznenim djelom i dr.), propisivanje posebnih antikorupcijskih mjera, osiguranje oduzimanja i privremenog oduzimanja koristi od kaznenih djela organiziranog kriminaliteta, te ustanovljenje posebnih nadležnosti sudova i represivnih tijela za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta.

2. Kako ne postoji jedinstveno određenje organiziranog kriminala i korupcije to su se u primjeni Zakona o USKOK-u javile nejasnoće u svezi nadležnosti Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (u daljnjem tekstu: Ured). To je bio razlog da se je članak 21. Zakona o USKOK-u zadnjim izmjenama i dopunama izmijenio na način da su kaznena djela za koja je nadležan Ured odredila taksativno navođenjem članaka Kaznenog zakona. Takovo određenje nadležnosti ima prednost jer se time izbjegavaju bilo kakove nejasnoće u svezi nadležnosti, ali s druge strane u slučaju izmjene Kaznenog zakona kojima se mijenjaju ti taksativno navedeni članci nužno je mijenjati članak 21. ZUSKOK-a. Kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, kojega je Hrvatski sabor donio na sjednici 9. lipnja 2006. godine („Narodne novine“ br. 71/06) izmijenjen članak 298. i 337. Kaznenog zakona to je nužno u tom dijelu izmijeniti članak 21. ZUSKOK-a.

3. Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije, usvojena u New Yorku 31. listopada 2003. objavljena u »Narodnim novinama – Međunarodni ugovor« br. 2/2005. stupila na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 14. prosinca 2005. Ova Konvencija obvezuje Republiku Hrvatsku da u svoje nacionalno kazneno zakonodavstvo implementira sve odredbe značajne za efikasno suzbijanje korupcije. Članak 19. Konvencije određuje kazneno djelo zlouporabe položaja. U ovom članku je određeno da svaka je država stranka dužna razmotriti donošenje zakonodavnih i drugih mjera potrebnih kako bi se kao kazneno djelo, u slučaju namjernog počinjenja, odredila zlouporaba službe ili položaja, to jest, djelovanje ili propuštanje djelovanja,

koje predstavlja povredu zakona, od strane državnog službenika tijekom obavljanja njegove ili njene službe, u cilju pribavljanja nepripadajuće koristi za sebe ili za neku drugu osobu ili pravni subjekt.

4. Kazneno djelo iz članka 19. Konvencije sadržano je u članku 337. Kaznenog zakona kojim je propisano kazneno djelo zlorabe položaja ili ovlasti. Navedeno kazneno djelo nije bilo uvršteno u katalog kaznenih djela za koja je nadležan Ured iz razloga jer u sebi sadrži osim pribavljanja koristi i nanošenje štete, kako od strane službene, tako i odgovorne osobe, pa se smatralo da bi njegovim unošenjem u katalog nadležnost Ureda bila proširena izvan granica za koje je osnovan, to jest progona organiziranog kriminala i korupcije.

5. Kako je jedan od osnovnih prigovora Europske komisije u odnosu na nadležnost Ureda upravo to što nije nadležan za progon zlorabe službenog položaja od strane službenih osoba počinjenih u cilju stjecanja koristi, koje kazneno djelo je neosporno korupcijsko kazneno djelo, to je potrebno i ovo kazneno djelo prenijeti u nadležnost Ureda i to onaj oblik ovog kaznenog djela za koje nesporno da u sebi sadrži elemente korupcijskog kaznenog djela iz članka 19. Konvencije UN-a protiv korupcije, dakle kad je to djelo počinjeno od strane službene osobe u cilju stjecanja koristi.

6. Sadašnjom odredbom članka 66. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta određeno je da odredbe članka 29. do 38. Zakona važe šest godina od dana njegovog stupanja na snagu. Kako je Zakon stupio na snagu 19. listopada 2001. godine to odredbe članka 29. do 38. Zakona prestaju važiti 19. listopada 2007. Navedenim odredbama uređen je institut „krunskog svjedoka“ (suradnika, pokajnika, pentita), dakle osobe iz zločinačke organizacije koja surađuje s državnim odvjetništvom na način da daje iskaz o djelovanju zločinačke organizacije koji omogućava optuženje organizatora i drugih članova organizacije. Nakon davanja iskaza Glavni državni odvjetnik odbacuje kaznenu prijavu ili odustaje od kaznenog progona protiv te osobe primjenom članka 176. Zakona o kaznenom postupku. Od dana stupanja na snagu zakona pa do podnošenja ovog prijedloga najviše je pet osoba bilo u proceduri za dobivanje ovog statusa, što pokazuje da se ova odredba Zakona koja je nužna za učinkovito otkrivanje najsloženijih oblika organiziranog kriminala restriktivno primjenjuje, ali isto tako da se bez nje ne mogu prikupiti dokazi o djelovanju zatvorenih i složenih zločinačkih skupina koje su sklone zastrašivanju i nasilju.

7. Razmatrajući rad pojedinih zamjenika ravnatelja Ureda nakon izvršenog pregleda rada Ureda Glavni državni odvjetnik je utvrdio da oni svojim radom ne ostvaruju rezultate koji su se od njih očekivali. Zamjenici koji su na godinu dana upućeni na rad u Ured su nakon toga vraćeni u svoja državna odvjetništva. Međutim u slučaju zamjenika koji ne pokazuje sklonosti za rad na složenim predmetima organiziranog kriminala, ali istovremeno ne postoje uvjeti za razrješenje od dužnosti zamjenika državnog odvjetnika općenito ne postoji zakonska mogućnost da ih se vrati na rad u njihova državna odvjetništva ako sami na to ne pristanu, pa je nužno izmjenama zakona omogućiti u takvim slučajevima njihovo vraćanje u državna odvjetništva.

Pored toga Zakonom nije riješeno pitanje ocjenjivanja zamjenika ravnatelja.

Prema sadašnjem zakonskom rješenju pojedinci koji su radili u USKOK-u dužni su čuvati podatke koji su zakonom određeni kao tajni. Kako se osoba koja radi u Uredu tijekom rada upozna s nizom podataka u vezi rada Ureda i istraživanja pojedinih

zločinačkih skupina, koje djeluju kroz dugo vrijeme, to nakon odlaska iz Ureda ne postoji djelotvorni mehanizam kojim bi se ti pojedinci spriječili da o metodama rada Ureda i o podacima koje su saznali ne govore, pa je nužno riješiti to pitanje na način da se u zakon ugradi odredbu o zabrani iznošenja podataka o radu USKOK-a.

III. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Osnova za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora jer za to postoje osobito opravdani državni razlozi, kao i članku 161. iz razloga usklađenja s propisima Europske unije.

Predloženim izmjenama i dopunama Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, zakon se usklađuje sa pravnim stečevinama Europske Unije, odnosno Kaznenopravnom konvencijom o korupciji, koju je Republika Hrvatska potpisala i ratificirala.

Navedeno ukazuje da postoje osobito opravdani razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, sukladno odredbama Poslovnika Hrvatskog sabora.

IV. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona neće biti potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA, S OBRAZLOŽENJEM

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UREDU ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE I ORGANIZIRANOG KRIMINALITETA

Članak 1.

U Zakonu o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, (»Narodne novine«, br. 88/01., 12/02, 33/05 i 48/05), iza članka 6. dodaje se novi članak 6.a koji glasi:

„Članak 6.a

Ravnatelja Ureda ocjenjuje Glavni državni odvjetnik, a zamjenike ravnatelja ocjenjuje Ravnatelj na način i pod uvjetima navedenim u Zakonu o državnom odvjetništvu.“

Članak 2.

Članak 9. mijenja se i glasi:

„(1) Na razrješenje zamjenika ravnatelja primjenjuju se odredbe Zakona o državnom odvjetništvu. Zamjenik ravnatelja prestaje s radom u Uredu i iz razloga navedenih u članku 4. stavku 3. ovoga Zakona.

(2) Osim razloga navedenih u stavku 1. ovog članka Glavni državni odvjetnik može na prijedlog Ravnatelja razriješiti zamjenika ravnatelja koji nema izražene sklonosti i sposobnosti za istraživanje najtežih i najsloženijih kaznenih djela korupcije i organiziranog kriminala.

(3) Ravnatelj može podnijeti prijedlog iz stavka 2. ovog članka ako se pregledom rada zamjenika ravnatelja utvrdi da nema izražene sklonosti i sposobnosti za istraživanje kaznenih djela korupcije i organiziranog kriminala. Na zahtjev Ravnatelja taj pregled vrši Državno odvjetništvo Republike Hrvatske.

(4) Ravnatelj može uz suglasnost ministra nadležnog za poslove pravosuđa, a zamjenik uz suglasnost Ravnatelja prestati s radom u Uredu na vlastiti zahtjev.

(5) Odluku o prestanku rada zamjenika ravnatelja iz razloga navedenog u stavku 2. ovoga članka, te o prestanku rada Ravnatelja i zamjenika ravnatelja iz razloga navedenog u stavku 4. ovog članka donosi Glavni državni odvjetnik.

(6) Ravnatelj ili zamjenik ravnatelja koji prestane s radom u Uredu pod uvjetima iz stavka 2. i 4. ovog članka nastavlja rad kao zamjenik u državnom odvjetništvu u kojem je radio prije imenovanja, odnosno raspoređivanja u Ured“.

Članak 3.

U članku 21. stavku 1. točki 1. iza brojki: „190/03“ veznik: „i“ zamjenjuje se zarezom, a iza brojki: „105/04“ dodaju se riječi: „i 71/06“.

Iza točke 1. dodaje se nova točka 2. koja glasi;

„2. zlorabe položaja i ovlasti iz članka 337. Kaznenog zakona, ako je ta djela počinila službena osoba označena u članku 89. stavku 3. Kaznenog zakona“.

Dosadašnje točke 2., 3., 4. i 5. postaju točke 3., 4., 5. i 6.

U stavku 2. riječi: „članka 298. stavka 2.“ zamjenjuju se riječima: „članka 298. stavka 2. i 3.“.

Članak 4.

U članku 57. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

„(3) Ravnatelj i njegovi zamjenici, kao i svi ostali zaposleni u Uredu ne mogu po prestanku rada u Uredu neovlašteno drugome priopćiti, predati ili na drugi način učini pristupačnim podatke iz rada Ureda koji su zakonom ili Pravilnikom o unutarnjem poslovanju određeni kao tajni.“

Članak 5.

Članak 66. briše se.

Članak 6.

Postupci za kazneno djelo zlorporabe položaja i ovlasti iz članka 337. Kaznenog zakona započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona nastaviti će se i dovršiti će ih sudovi koji su započeli te postupke po odredbama Zakona o kaznenom postupku.

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

O B R A Z L O Ž E N J E

Uz članak 1:

Predloženim Izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu („Narodne novine“, broj 16/07) uvodi se novi sustav ocjenjivanja zamjenika i državnih odvjetnika, kojim dobivena ocjena koja se temelji na pokazateljima o radu dužnosnika postaje osnova za napredovanje unutar državnog odvjetništva. Kako Zakonom o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta nije riješeno ocjenjivanje Ravnatelja i zamjenika koji rade u Uredu, to je potrebno i tom pravcu izmijeniti Zakon.

Uz članak 2:

Člankom 7. Zakona određeno je da za zamjenika ravnatelja u Ured može biti raspoređen državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika koji je poslije položenoga pravosudnog ispita proveo na radu najmanje osam godina kao sudac, državni odvjetnik, zamjenik državnog odvjetnika, odvjetnik ili kao policijski službenik na poslovima suzbijanja kriminaliteta, te koji ima izražene sklonosti i sposobnosti za istraživanje najtežih i najsloženijih kaznenih djela.

Člankom 9. Zakona određeno je da se na razrješenje zamjenika ravnatelja primjenjuju odredbe Zakona o državnom odvjetništvu, dakle može se razriješiti dužnosti zbog osude za kazneno djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje državnoodvjetničke dužnosti, ako dvaput uzastopce bude ocijenjen da nezadovoljavajuće obavlja državnoodvjetničku dužnost ili izricanjem odluke o stegovnoj kazni razrješenja (članak 69. Zakona o državnom odvjetništvu).

Na osnovu citiranih propisa proizlazi da zamjenik ravnatelja mora počinuti stegovna djela pod naročito otegotnim okolnostima da bi bio razriješen od te dužnosti. Međutim u svakodnevnom radu susrećemo se s time da pojedini zamjenici državnog odvjetnika dolaskom u Ured rade na način kako se to radi u redovnim državnim odvjetništvima ne pokazujući pri tome niti posebnu sklonost, niti sposobnost za istraživanje najtežih i najsloženijih kaznenih djela. Istina je da su se ti zamjenici u radu u državnim odvjetništvima isticali, ali dolaskom u Ured ili se nisu snašli, ili su zahtjevi koji se pred njih postavljaju preveliki. Kako nema razloga za redovno razrješenje od dužnosti, a sami ne žele otići natrag na rad u državno odvjetništvo iz kojega su došli ti zamjenici ostaju na radu u Uredu, iako ne ostvaruju rezultate koji se očekuju od zamjenika ravnatelja Ureda.

Uz članak 3:

Kako je nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta izmijenjen Kazneni zakon i u svezi tih izmjena u stavku 2. se propisuje da je Ured nadležan za postupanje protiv organizatora grupe ili zločinačke organizacije za počinjenje kaznenog djela iz članka 298. stavak 2. i 3. Kaznenog zakona, a ne samo stavka 2. ovog članka kao do sada, to je u članku 21. Zakona o USKOK-u bilo potrebno točno navesti na koje članke Kaznenog zakona se ovaj Zakon poziva. Stoga je u stavku 1. u točki 1. unijeta i zadnja izmjena Kaznenog zakona objavljena u „Narodnim novinama“, broj 71/06.

Novom točkom 2. određena je nadležnost Ureda za pokretanje kaznenog postupka protiv počinitelja kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. Kaznenog zakona ako je to djelo počinila službena osoba. Kako je pojam službene osobe određen u članku 89. stavak 3. Kaznenog zakona to se radi jasnoće poziva na ovu odredbu.

Uz članak 4:

Sadašnjim člankom 57. stavak 1. Zakona određeno je da su Ravnatelj i njegovi zamjenici, kao i svi ostali zaposleni u Uredu, sudu, redarstvenim vlastima i drugim tijelima koja su sudjelovala u provođenju određenih radnji po zahtjevu Ureda, dužni su kao službenu tajnu čuvati podatke koji su zakonom određeni kao tajni bez obzira na način na koji su ih doznali. Kako nije u samom Zakonu potpuno jasno naznačeno da ta obveza čuvanja tajnosti ne prestaje nakon odlaska iz Ureda, to se sada izriječno određuje da su bivši zaposlenici Ureda ne mogu po prestanku rada u Uredu nikome priopćiti tajne podatke koje su na bilo koji način saznali dok su radili u Uredu.

Uz članak 5:

Odredbom članka 66. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta određeno je da odredbe članka 29. do 38. Zakona važe šest godina od dana njegovog stupanja na snagu. Navedenim odredbama uređen je institut „krunskog svjedoka“ (suradnika, pokajnika, pentita), dakle osobe iz zločinačke organizacije koja surađuje s državnim odvjetništvom na način da daje iskaz o djelovanju zločinačke organizacije koji omogućava optuženje organizatora i drugih članova organizacije. Nakon davanja iskaza Glavni državni odvjetnik odbacuje kaznenu prijavu ili odustaje od kaznenog progona protiv te osobe primjenom članka 176. Zakona o kaznenom postupku. U praksi se ova odredba primjenjuje izuzetno rijetko i od dana stupanja na snagu Zakona do danas najviše je pet osoba bilo u proceduri za dobivanje ovog statusa. Kako se očito navedena odredba restriktivno primjenjuje to se predlaže brisanje navedenog članka kako bi navedene odredbe važile bez vremenskog ograničenja.

Uz članak 6:

Kako su postupci za kaznena djela zlorabe položaja i ovlasti počinjena iz koristoljublja dugi i složeni, to bi bilo neekonomično predmete u kojima je postupak u tijeku prenijeti u nadležnost Ureda, te je stoga i određeno da će te postupke dovršiti sudovi koji su ih započeli.

Uz članak 7:

Ovom odredbom određuje se dan stupanja na snagu ovoga Zakona. Ocjenjuje se da s obzirom na već stečeno iskustvo i uhodanost u primjeni odredaba dosadašnjeg Zakona od strane njihovih glavnih adresata dulja vacatio legis nije potrebna.

VI. ODREDBE VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 9.

(1) Na razrješenje zamjenika ravnatelja primjenjuju se odredbe Zakona o državnom odvjetništvu. Zamjenik ravnatelja prestaje s radom u Uredu i iz razloga navedenih u članku 4. stavku 3. ovoga Zakona.

(2) Ravnatelj može uz suglasnost ministra nadležnog za poslove pravosuđa, a zamjenik uz suglasnost Ravnatelja prestati s radom u Uredu na vlastiti zahtjev.

(3) Odluku o prestanku rada Ravnatelja i zamjenika ravnatelja iz razloga navedenog u stavku 2. ovoga članka donosi Glavni državni odvjetnik.

(4) Ravnatelj ili zamjenik ravnatelja koji prestane s radom u Uredu pod uvjetima iz prethodnog stavka nastavlja rad kao zamjenik u državnom odvjetništvu u kojem je radio prije imenovanja, odnosno raspoređivanja u Ured.

Članak 21.

(1) Ured obavlja poslove državnog odvjetništva u predmetima kaznenih djela:

1. zlouporabe u postupku stečaja iz članka 283. stavka 2. i 3. Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03. i 105/04.), (u daljnjem tekstu: KZ), nelojalne konkurencije u vanjskotrgovinskom poslovanju iz članka 289. stavka 2. KZ, zlouporabe obavljanja dužnosti državne vlasti iz članka 338. KZ, protuzakonitog posredovanja iz članka 343. KZ, primanja mita iz članka 347. KZ, primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ, davanja mita iz članka 348. KZ i davanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.b KZ,

2. protupravnog oduzimanja slobode iz članka 124. stavka 3. KZ, otmice iz članka 125. stavka 2. KZ, prisile iz članka 128. stavka 2. KZ, trgovanja ljudima i ropstva iz članka 175. stavka 3. KZ, protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice iz članka 177. stavka 2. KZ, razbojništva iz članka 218. stavka 2. KZ, iznude iz članka 234. stavka 2. KZ, ucjene iz članka 235. stavka 2. KZ, prikrivanja protuzakonito dobivenog novca iz članka 279. stavka 3. KZ i protupravne naplate iz članka 330. stavka 4. i 5. KZ, ako su ta kaznena djela počinjena u sastavu grupe (članak 89. stavak 22. KZ) ili zločinačke organizacije,

3. zlouporabe opojnih droga iz članka 173. stavka 3. KZ,

4. udruživanja za počinjenje kaznenih djela iz članka 333. KZ, uključujući pri tome sva kaznena djela koja je počinila ta grupa ili zločinačka organizacija, osim za kaznena djela protiv Republike Hrvatske i oružanih snaga,

5. počinjenih u vezi s djelovanjem grupe ili zločinačke organizacije za koja je propisana kazna zatvora u trajanju duljem od tri godine, a kazneno djelo je počinjeno na području dviju ili više država ili je značajan dio njegovog pripremanja ili planiranja izvršen u drugoj državi.

(2) Ured je nadležan i za vođenje kaznenog postupka protiv organizatora grupe ili zločinačke organizacije za počinjenje kaznenih djela podvođenja iz članka 195. stavka 2. KZ, nedozvoljene trgovine zlatom iz članka 290. stavka 2. KZ i izbjegavanja carinskog nadzora iz članka 298. stavka 2. KZ.

(3) Ured je nadležan i za kaznena djela prikrivanja protuzakonito dobivenog novca iz članka 279. stavka 1. i 2. KZ, sprječavanja dokazivanja iz članka 304. stavka 1. i 2.

KZ, prisile prema pravosudnom dužnosniku iz članka 309. KZ, sprječavanja službene osobe u obavljanju službene dužnosti iz članka 317. KZ, napada na službenu osobu iz članka 318. KZ te kazneno djelo otkrivanja identiteta zaštićenog svjedoka iz članka 305.a KZ, ako su ova djela počinjena u vezi s počinjenjem kaznenih djela iz stavaka 1. i 2. ovoga članka (Narodne novine br.: 33/05).

Članak 57.

(1) Ravnatelj i njegovi zamjenici, kao i svi ostali zaposleni u Uredu, sudu, redarstvenim vlastima i drugim tijelima koja su sudjelovala u provođenju određenih radnji po zahtjevu Ureda, dužni su kao službenu tajnu čuvati podatke koji su zakonom određeni kao tajni bez obzira na način na koji su ih doznali.

(2) Osim podataka koji su Zakonom o državnom odvjetništvu određeni službenom tajnom, službenom tajnom podrazumijeva se i svaki podatak ili isprava u predistražnom postupku.

Članak 66.

Odredbe članka 29. - 38. ovoga Zakona važe šest godina od dana njegova stupanja na snagu.